

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe jumătate an .. 10 "

Pe o lună .. 2 "

N-rii de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Statele-Unite ale Austriei-mari.

București, 17 Martie

Domnule redactor,

Am cetit cu mult interes recenziunea ce s'a publicat în acest stimat ziar asupra cărții mele. Am rămas, nu-i vorbă, cam surprins că recensentul se împotrivesc, și încă cu atâta hotărâre, ideilor dezvoltate într'însa, dar, în fine, fie-care om e liber a respinge ideii ce nu-i convin. Regret numai că libertatea acestei discuțiuni a fost suprimată de către guvernul maghiar, cel puțin pentru mine care aș vrea să susțin cartea, — căci altminteri mi-aș fi luat voie a opune domnului recensent o serie de contra-argumente și cetitorii Dvoastre și-ar fi putut forma atunci o judecată mai întemeiată asupra acestei chestiuni. Nu-mi rămâne deci decât să relev câteva amănunte de interes literar cari nu amenință întru nimic »întregitatea Statului Ungar și »democrația« ce se sperie de o biată carte.

1. Dl recensent este în eroare crezând că ideea cărții mele ar fi a lui Lienbacher. Da, am citat un pasaj din discursul dela 1873 al centralistului Lienbacher dar numai ca să arăt că și atunci ca mai înainte și ca mai târziu, multă lume gânditoare era convinsă de trebuința unor soluțiuni în cari »buretele« avea rolul său firesc.

2. Dl recensent se miră că despre așa numita »autonomie națională« ași fi vorbind cu oare-care dispreț suveran și că citez pe R. Springer în loc de a mă referi la Memoriul românesc dela 25 Februarie 1849 (dela Olmütz). Cunosc bine acest act, dovedind că îl citasem de mult în Replică (Pag. 3). Am citat în cartea mea germană pe R. Springer pentru că vorbesc acolo de cel ce a încercat să motiveze («begründen») aceasta idee, cu alte cuvinte: Memoriul dela Olmütz accentuează autonomia fără teritoriu, dar R. Springer este teoreticianul acestei idei, el i-a dat o motivațiune literară-științifică.

Sunt contra acestui fel de autonomie, fără hotare, pentru multe și feliurite cauze pe cari nu le pot desvoldă într'un articol de ziar. Dl recensent nu are decât să studieze cartea dlui S. Springer »Der Kampf der österreichischen Nationen um den Staat« spre a se convinge însă că această »autonomie« (care nici nu este autonomie), e o absolută imposibilitate, deoarece ce ar fi atât de complicată și atât de greoaie și ar produce atâtea încurcături încât statul respectiv nu ar ecsistă. Insuș autorul simte aceasta, presupunând el însuși că cetitorii vor fi având impresiunea că el scrie un roman politic (einen Staatsroman, pag. 242). In alt loc își dă el însuș seamă de greutatea de funcționare a acestui fel de pretinsă autonomie întrebându-se: »Dar poate o organizațiune atât de complicată să funcționeze? (Pag. 237).

In definitiv acest fel de »autonomie« se referă numai la o parte a învățământului public, ea ar însemna o mai largă aplicare

a actualei autonomii a bisericii noastre (gr:-or.) în materie de învățământ.

Știu că a fost și sunt oameni cari s'ar mulțami cu atâta. In ce mă privește, nu am fost nici odată autonomist în acest sens. Eu am susținut totdeauna o autonomie politică, în care ar avea să între pe lângă întregul învățământ public o mulțime de atribuțiuni pe cari le are astăzi Statul.

4. Chiar programul din urmă, pe baza cărora au intrat o seamă de Români în alegeri, cere recunoașterea individualității naționale a Românilor. Nicăiri în lume o asemenea recunoaștere, a unui popor nu se poate pune în practică decât în forma concretă a constituirii poporului respectiv nu în o asociație sau corporație, ci într'o țară, într'o individualitate politică, cu hotare.

5. Punctul meu de vedere în cartea din chestiune este puțința de existență și de dezvoltare a monarhiei noastre. Din acest punct de vedere consider formele »istorice« ale împărțirii interne ale monarhiei ca pedici pentru rezolvarea chestiunilor naționale. Cred că trebuiesc înlocuite cu forme stabilite de minte sănătoasă și cari corăspund aspirațiilor legitime ale acestor popoare. Cel ce vorbește de »puterea de fer a legilor organice« (?) nu ar trebui să uite că o eventuală realizare de sus a planurilor din cartea combătută, nu ar fi altceva decât un triumf al acestei puteri firești. Cred adevărat, că puterea celor ce ne țin în loc este artificială, ear a noastră, a naționalităților, este cea firească.

De altfel chestia se pune așa: recunoașterea eventuală a drepturilor noastre în această formă concretă ar fi pur și simplu recunoașterea principiului etic asupra celui dinamic în luptele dintre naționalități.

Am văzut d. e. că »Siebenbürg. Deutsches Tageblatt« într'un articol asupra cărții mele plânge din cauza durerii ce s'ar cauza Maghiarilor dacă li s'ar detrage stăpânirea asupra altor naționalități. Înțeleg că asemenea naționaliști să mă combată pentru că cer constituirea naționalităților din monarhia în individualități politice. Dintr'un asemenea antagonism pornise acum vr'o opt ani lupta mea în contra unora dintre amicii mei politici de odinioară. Și tocmai pentru că deosebirea de vederi s'a dovedit atunci atât de adâncă, de aceea și lupta a fost atât de violentă. Vremea a calmat spiritele, dar deosebirile au rămas.

Aurel C. Popovici.

Un advertisement. Sâmbătă după amiază s'au terminat la Zagreb alegerile municipale. Au fost aleși 31 guvernamentali și 14 aderenți de ai lui Starcević. Mai fiind balotaj pentru 5 membrii, acestea două partide au încheiat compromis și astfel s'a asigurat căderea pe toată linia a aderentilor rezoluției opoziționale dela Fiume, va să zică a celor cari căutaseră cu orice preț a încheia alianță cu Apponyi și întreaga coaliție.

Așa să pată toți câți se încred în coaliții din Budapesta.

Cuvânt către alegătorii români, sârbi și slovaci din Ungaria.

După un an de sbuciumări zadarnice, parlamentul s'a dizolvat, fără ca noi să fi avut posibilitatea afirmării punctelor noastre de mîncare și a crezului nostru politic în toate direcțiile, dar mai ales în ceea ce privește chestiunile militare, cari sunt cauza și cari dominează criza actuală.

Cu toate acestea proiectul de adresă, ce l'am prezentat parlamentului în luna Maiu 1905, exprimă convingerea noastră nestrămutată că atât interesul general al tuturor popoarelor din țară, cât și interesul dinastiei, reclamă imperativ cele mai radicale reforme politice în chestiunile interne.

Convingerea noastră e, că garanțiile — de cari lipsit constituționalismul și raportul reciproc între dinastie și popor vor fi expuse în mod fatal unei perpetue crize — rezidă în introducerea și în chezașia sufragiului universal și a egalei îndreptări a naționalităților.

Dar am fost siliți să renunțăm deocamdată de a aduce în discuție gravaminele noastre specifice naționale și toate celelalte aspirațiuni ale noastre cuprinse în programele particulare ale partidelor naționalităților, de oare-ce întreaga luptă politică era dominată exclusiv de fatalul conflict, ivit între Coroană și între coaliție. Și se știe că această din urmă forma doar majoritatea parlamentului. Firește că din aceasta cauză n'am aflat nici teren potrivit pentru combaterea, aplanarea, delăturarea acestui conflict: pe de o parte fiindcă actualul sistem reprezentativ zadărnicește a limine posibilitatea unei reprezentări corăspunzătoare a populațiunii țării, iar pe de altă parte nefiind noi incensătorii acestui conflict, eram chiar dispensați de a-i lua răspunderea. Ne găseam în situația, că chiar și cea mai mică ingerență a noastră ar fi părut absolut nemotivată, prin faptul, că partidul nostru, al cărui program conține, fără îndoială, destule și practicabile principii și toate condițiile pentru rezolvarea crizei — n'a fost nici măcar audiat din partea Coroanei și prin faptul, că nici un singur factor nu ne-a arătat măcar aparență unei bunăvoiențe, cu atât mai puțin ne-a dovedit nizuințe serioase pentru realizarea justei noastre pretenziuni: egala îndreptare a naționalităților.

In această stare de lucruri, nu putem însă nici decum să pierdem ocaziunea de a supune unei critice obiective cauzele și sorgintea acestei crize.

Naționalitățile nemaghiare ale țării și-au dovedit convingerea lor, pe care o mențin și astăzi, că eventuala introducere a comandai maghiare la trupele armatei comune recrutate din Ungaria, n'ar fi nici pe departe îndestulătoare pentru rezolvarea definitivă a crizei, ba cei mai mulți factori ar rămânea chiar nemulțumiți.

Astăzi, când diferitele partide politice maghiare vor să treacă peste limitele pactului legal dela 1867 și când totodată e atât de evident, că acea lege nici pe departe nu cuprinde acele principii de drept public, pe cari le contempla la 1867 domnitorul — noi ne îndeplinim numai o datorință, când punem în adevărata ei lumină situațiunea. Convingerea noastră e că art. de lege XII din 1867 azi nu mai poate fi corăspunzător pentru a susține și pe viitor raporturile dintre cele două țări ale monarhiei. Trebuie necondiționat să perhorescăm toate intervertirile și mistificările pe cari guvernele ungare și acele partide, ce se afirmă pe baza pactului dela 1867, le-au săvârșit trimbițând urbi et orbi, că acel pact ar fi sorgintea întregii puteri politice, baza întregului progres economic, ba chiar și condițiune sine qua non a bunăstării și mulțumirii popoarelor. Natural, căci până când această lege a pactului ține pe de o parte ca și învăluit într'o neșură raportul reciproc între drepturile majestatică și

cele ale suveranității poporului, asigură pe de altă parte guvernelor cel mai liber procedeu pe toate terenele politice interne, încândușă, fatal, toate nizuințele adevărate al căror izvor era dorul de a asigura tuturor popoarelor libertatea politică, ca astfel libere să se închege într-o puternică consimțire cu dinastia.

Acest procedeu liber garantat în afacerile politice interne a fost folosit de toate guvernele, ca să încetățenească dominațiunea rigidă și exclusivistă a unui partid; iar această dominațiune a degenerat, devenind dominațiunea unei singure caste, și a unei singure rase.

În cadrele constituțiunei au fost tolerați numai aceia dintre cetățeni cari fie prin tradițiile istorice, fie ajutați de avere, confiscară îndată toate îndreptățile isvorâte din constituțiune, punându-le în serviciul celor mai exclusiviste scopuri ale lor. Prin aceasta marilor masse ale popoarelor li s'a făcut curat iluzorie orice posibilitate de a exercita drepturi politice, zădărnindu-le fie prin staviliri meșteșugite, fie prin astfel de dispozițiuni administrative particulare, prin cari se batjocuresc toate drepturile omenești. Astfel se esplică apoi, faptul, că naționalitățile au fost excluse din parlament aproape pe de-a întregul, iar clasele muncitorimeii cu desăvârșire. Iar parlamentul în acest chip constituit, e lucru foarte firesc, că nu poate fi considerat, drept adevărata reprezentanță a țării. El însuși confirmă doar acel adevăr exprimat de noi atât de des și de atâta vreme, că constituționalismul nostru e o simplă minciună, iar sub masca acestui constituționalism s'a încuibat la noi dominațiunea cea mai revoltătoare de classă și de rassă.

Întreg sistemul politic inaugurat în urma pactului din 1867, exclude de pe toate terenele vieții de stat chiar și idea egalei îndreptățiri a naționalităților și a egalității de drept în genere. Acest sistem avu drept firească urmare zdruncinarea temeliei înșasi, discreditând direct opera pactului.

Pentru că politica internă, ce a urmat acestui pact, timp de 4 decenii, a făcut imposibilă maselor mari ale poporului acuirarea și exercitarea drepturilor politice și ajungerea unei situații social-economice îndestulitoare. Iar această nedreptate, mai curând sau mai târziu dar fatal trebuia să se răzbune și încă amar.

De aceea și în vârtutea tuturor drepturilor omenești, în vârtutea principiului sfânt al egalei îndreptățiri pretindem sanarea acestor culpabile neglijențe. Dar mai ales acum, când subretele temelii și toate proptele pactului se surpă, când însuși pactul reclamă imperativ revisuirea — pretindem necondiționat, ca această revizuire să se facă cu concursul totalității popoarelor țării. Pretindem că aceasta revizuire să asigure absolut posibilitatea afirmării corespunzătoare a diferitelor popoare și să pună odată stavilă pornirii distructive a atâtor elemente separatiste.

Și pretindem toate aceste în interesul statului și al poporului și o pretindem în interesul dinastiei, pentru că n'am dorî să ne expunem nici Țara, nici Casa domnitoare acelei labilități a tocmelilor pe temeiul de drept public, pe care o involvă în mod firesc egoismul cras și capriciile unui parlament de clasă și de rassă.

Astfel stând lucrurile, am primit cu bucurie acea manifestare a nizuinței Majestății Sale, conform căreia introducerea sufragiului universal ar corăspunde intențiunilor Majestății.

Nu ne sfiim, însă, nici decum a ne exprima nedumerirea și temerea, că o restricțiune atât de mare a dreptului de alegere activ și pasiv, cum o contemplează proiectul guvernului Fejérváry — n'o să poată fi de loc potrivită, pentru asigurarea instituirii unei adevărate reprezentanțe a poporului, care să pună capăt actualului parlament de clasă și de rassă. Căci abstrăgând dela aceea împrejurare, că condiționarea cunoașterii scrisului și cetitului drept bază a îndreptățirii electorale, involvă deja o nemotivată despoiere de drept, și ar fi o restricțiune care asigură privilegiu și favoruri neîndreptățite și o neîntemeiată preponderanță politică tocmai acelor elemente ale căror abuzuri ar trebui paralizate chiar prin sufragiul universal.

Protestăm în contra tuturor acelor enunțațiuni făcute în numele țării întregi — din partea incidentalei majorității a parlamentului dizolvat.

Pentru că, în vreme ce acele comunicațiuni cuprind în sine dorința largirii drepturilor naționale ale rasei maghiare, cu ori ce preț, fie chiar și în detrimentul celorlalți factori constituționali și cu

directă restrângere a îndreptățirii și a drepturilor acestora — în aceeași vreme desconsideră cu cel mai îndărătnic cinism drepturile celorlalte naționalități, cari formează majoritatea țării.

Enunțăm, că popoarele de naționalitate nemaghiară ale acestei țări, nu vor abdice niciodată și de dragul nimărui de drepturile și aspirațiunile lor naționale. Dimpotrivă, pretind tocmai asigurarea deplină a acestor drepturi în baza legilor constituționale — și declară solemn, că nici când individualitatea lor națională nu-și vor contopi în ființa altor neamuri străine.

Absolutismul neomenos, eserciat din partea guvernelor maghiare față de noi, n'a fost în stare să ne stângă văpaia vieții noastre naționale!

Forța brută n'a putut să ne stânjinească pornirea avântului în luptă!

Corupția n'a izbutit să ne pângărească caracterele!

Iar loviturile nemeritate n'au fost în stare, să ne slăbiască loialitatea către Coroană!

Politica brutală de maghiarizare a guvernelor n'a făcut din noi nici dușmani ai poporului maghiar și nici ai statului, pentru că noi vedem, că guvernele și partidele politice maghiare nu cu consimțământul poporului maghiar s'au încumătat a se atinge de cete mai sfinte comori ale sufletului nostru și pentru că ne e mult mai ferbinte dragostea de Țară decât urgisirea dușmanului.

Pe orizontul istoriei țării noastre iată-l a răsărit în sfârșit soarele, care nici nu va mai apune, până când cei despoiați de drepturi nu vor fi cinstiți și până când acei cari astăzi sunt obidiți nu vor fi ridicați.

Dorul drepturilor naționale și dragostea libertății politice e deja sânge din sângele nostru. Și cum stăm în fața unor curente politice cari fie sub masca rezistenței naționale maghiare, fie sub masca unor promisiuni netrebnice, — în esență doresc însă numai și numai susținerea și pe viitor a actualei asuprii a naționalităților și actuala înjosire socială: în fața acestor curente noi stăm și vom sta neclintiți și puternici ca stâncă!

N'o să spriginim astfel de curente nici odată și desfidem pe toți aderenții noștri de a-și da spriginul acelor grupări, al căror ultim scop e perzarea noastră. Chiar și conștiința noastră națională ne sugerează necesitatea luptei noastre contra acelor coterii politice, cari pe deoparte vor să restrângă însuși dreptul de alegere în detrimentul naționalităților, pe de altă parte îmbuibăți de faptul, că în mod particular s'au putut folosi de întreaga putere politică și că sunt părtași exclusivi ai întregii bunăstări economice — iată-i, că nici nu mai pot pune stavilă aspirațiunilor lor utopiste pe temeiul dreptului public, iar prin aceasta dau naștere și agravează fatala neînțelegere între popor și domnitorul său!

Din tabăra noastră, din tabăra popoarelor nemaghiare, asuprite atât politicește cât și economicște răsună și astăzi, ca și în trecut pretinderea conștiință a libertății popoarelor și a drepturilor naționale.

Atitudinea partidelor noastre față de aie naționalităților, pactul din 1867 e justificată în mod incontestabil chiar prin înșasi actuala criză.

Atitudinea noastră vădită în proiectul nostru de adresă, cu privire la introducerea sufragiului universal, a acceptat-o și Maj. Sa.

Fondul tendențelor noastre politice și conștiința aceea, că națiunile: română, slovacă și sârbă ale acestei patrii nu sunt încheiate la o laltă numai și numai prin aceleași suferințe, ci și prin comunitatea intereselor politice — ne dă putere și bărbăție pentru continuarea luptei, ne garantează isbânda apropiată a seninelor noastre străduințe, iar patriei îi asigură putere și trăinicie, domnitorului nostru pace și mărire.

Budapesta la 12 Martie 1906.

Clubul parlamentar al deputaților naționaliști.

Dr. Teodor Mihali,
președinte.

Milan Hodza,
secretar.

Sănătatea regelui României. Sub acest titlu ziarele maghiare din Budapesta continuă să publice știri alarmante, spunând între altele că regele Carol va abdica negreșit, din cauză de boală. Se înțelege, știrile le iau după «Adevărul», foaie «independentă» și «cu mare trecere» scrie «Bud. Hirlap». Această foaie reproduce apoi și alte

știri alarmante. Spune că «după moartea ori abdicarea regelui Carol I. situația prințului Ferdinand devine îngrozitoare» din cauză că n'ar fi având nici o însușire bună care să-l facă apt pentru domnie.

Ziarele maghiare reproduc cu mare plăcere și comentează cu multă răutate scrisesele «Adevărului».

Ceeace reproducem mai la vale dezmint însă categoric știrile alarmante din presa maghiară.

Față de știrile alarmante ce s'au publicat în ziarele străine despre starea sănătății regelui Carol, «Conservatorul» ziarul guvernului publică adecă următorul comunicat:

Unele ziare străine anunță că starea sănătății M. S. Regelui s'ar fi agravat în ultimul timp.

Știrea aceasta este cu desăvârșire eronată. M. Sa regele e pe deplin restabilit de ușoara indizpoziție de care fusese atins, și starea sănătății Sale este din cele mai bune.

Demascați! Revista politică din Paris «Le Courier Europeen», publică din pana lui dr. Oscar Jászi, secretarul general al societății sociologice maghiare un foarte interesant articol. Autorul arată cum și după 1848, ba chiar după pactul dela 1867, Ungaria a rămas sub un regim feudal. La toate instituțiunile țării tonul îl dau adică gentry. Chiar în camera disolvată erau nu mai puțin ca 142 mari proprietari, dintre cari 56 conți și baroni, apoi 114 advocați. Losinca tuturora eră: «Să ne îmbogățim!» De aceea de popor nici n'a avut nimeni grije, sistemul de dare a rămas tot cel vechiu, care apasă fărănimea, după cum în toate părțile țărănimea a fost și este scurtată în drepturile politice.

Arată în vii culori întreaga distrucție de sub guvernul conservatismului maghiar alui Tisza, care numai pentru Unguri a luptat și făcut, precum și perversitatea șovinistilor radicali din partidul independentist, care sub diferite pretexte și lozinci a atâțat pe Unguri împotriva Austriei, zicând că exploatează pe Unguri, dar n'a indigetat asupra mijloacelor practice prin care țara să se emancipeze economicște, ci credeau că prin declarații sforăitoare o să înalțe poporul.

Ajunge la concluzia că numai dându-se *popoarelor sufragiul universal și drepturi d'opotrivă tuturora*, apoi secularizându-se imensele averi ale episcopatului catolic, prin o lege de dare mai echitabilă, parcelându-se latifundiile și printr'o *politică de fraternitate se poate ajuta țării ajunsă într'o stare deplorabilă.*

Beneficii scandaloase. Sub acest titlu Edgard Milhand, profesor la universitatea din Geneva (Elveția) scrie un articol în «Courier Europeen» în care se ocupă cu «beneficiile» (Tantiemile) scandalos de mari ce iau acționarii minelor companiei Courrières, unde s'a petrecut zilele trecute îngrozitoarea catastrofă.

Numita companie de mine s'a înființat pe acții, la 27 Oct. 1852 cu un capital de 600.000 franci. Au exploatat minele dar mai ales pe lucrători însă în așa chip, că azi fiecare 10 franci aduce o dividendă de 104 franci, va să zică 1040%.

Bieții lucrători pentru un franc ori doi își primejduesc viața, iar acționarii pentru

fiecare 10 franci câștigă cât câștigă un muncitor într'o lună de zile.

Și să ne mirăm, că socializmul face progrese uriașe? Față de astfel de exploatare nesăturați trebuie să se indigneze lumea întreagă.

Griza.

Budapesta, 19 Martie.

O Duminică stearpă, anostă, fără nici o știre senzațională, vre-un discurs, — eveniment — așa a fost ziua de ieri. Iar presa coaliției îi măhnită de această liniște. Căci pentru ea zgomotul, excitarea continuă a spiritelor este o condiție de viață. Ele ar dovedi că «țara-i neliniștită, nemulțumită», poporul sau națiunea «geme sub jugul absolutizmului», etc. Liniștirea țării dimpotrivă este ademenită după ei, să adoarmă vigilența poporului, ea aduce lăncezire și letargie, adică sfârșitul gloriei luptei naționale. Și — într'adevăr pe zi ce merge eșecul acestei mari lupte este învederat. Rezistența pasivă cea faimoasă a fost zădărnicită. Când ea a fost propusă mai întâiu de către fruntașii opoziției maghiare, atunci ei spuneau și credeau că ea este o formidabilă armă care va pune în imposibilitate guvernul și Coroana de a mai duce lupta.

S'a învederat însă, că ea a fost un anacronism. Rezistența pasivă din trecut pe care o aveam în vedere coaliția păgubea mai cu seamă Coroana. Dările se plăteau și pentru cheltuielile curții și pentru a întreține armatele de lefegii cari serviau interesele coroanei mai mult decât ale țării. Astăzi numai o parte neînsemnată a lor servește pentru Curte. Dimpotrivă, partea cea mai mare a venitelor, budgetul servește tot interesele cele mari economice, morale și culturale ale statului. Cine refuză deci dările păgubește mai ales statul, căci îl desorganizează și-l slăbește în lăuntru și în afară. Armata de-asemena servește interesele țării mai mult decât ale Coroanei. Ea garantează pacea și deci proprietatea economică și culturală a poporului, iar refuzarea recruților slăbește și zguduie autoritatea statului în concertul internațional. Rezistența pasivă deci păgubește statul neasămănat mai mult decât coroana și este deci o armă cu două tăișuri.

Dacă ea ar fi executată cu ultimele ei consecințe numai o singură zi, ar însemna oprirea vastului organism al statului și ar fi pentru el și pentru popor un dezastru ireparabil. Ea ar aduce moartea întocmai așa cum oprirea silnică a respirației chiar și pe un timp mai scurt, aduce moarte. Aceasta numai dacă ea ar putea fi executată. Căci execuția ei este imposibilă. Aceasta din cauză cu schimbarea timpurilor s'a schimbat și sistemul de contribuții. Veniturile bugetare azi se alimentează numai în parte mică din dările directe. Stocul lor fundamental îl formează cele indirecte, cari în virtutea legilor nu pot fi refuzate.

Aceasta s'a dovedit și acuma. De un an și un sfert dările nu au fost votate, rezistența pasivă a fost decretată, totuși lipsa de venituri ce rezultă din faptul acesta nu-i mai mare de vre-o 160 de milioane, față de un miliard și mai bine cât face bugetul nostru total. Veniturile au scăzut deci într'un mod neînsemnat și rezistența pasivă nu poate stingheri prea tare existența sta-

tului. Ea se învederează deci ca un mijloc arhaic, un anacronism ridicol în lupta aceasta și dovedește și mai mult lipsa de seriozitate a coaliției, care voind să loviască, se rănește ea singură. Rezistența pasivă a coroanei din contră a lovit coaliția într'un chip cu mult mai eficace, căci ea i-a răpit mijlocul ei de subzistență, parlamentul.

Răspunsul guvernului la adresa coaliției.

Guvernul răspunde azi printr'un comunicat coaliției infirmând în 12 puncte afirmările de nevinovăție ale ei. El dovedește în mod evident cum coaliția a invitat municipiile să nu recunoască pe fișpanii numiți de M. Sa, a ațîțat pe funcționari la nesupunere față de acești fișpani, a ațîțat la refuzarea dărilor și a recruților, a invitat publicul la nesupunere față de comisarii regești, a promis recruților, cari nu se vor prezenta la serviciul militar, scutirea serviciului militar, scutirea de dările neplătite etc. etc.

Față cu frazele comitetului diriguitor, guvernul răspunde deci obiectiv și opunând la vorbele ei umflete faptele în toată nuditătea lor incontestabilă.

Stilcirea unui solgăbirău român.

Solgăbirăul, român după nume, Dr. Aurel Breban din Careii-mari a fost bătut de plebea de acolo ziua în ameaza mare.

Rănilile sale sunt adânci și grave și după constatarea medicului vor reclama spre tămăduire un timp de 20 de zile. În oraș au fost concentrate trupe de soldați și jandarmierie. Orașul este cuprins de o mare agitație. Mai mulți indivizi, probabil eroii acestei fapte, au fost arestați.

Constituirea unui nou partid.

În Bichiș s'a constituit ieri sub șefia lui Achim András, fost deputat socialist, un partid țărănesc socialist. Acest partid, a zis Achim, nu va fi anti-patriotic, dar va cere rezolvirea crizei atât de dezastruoasă pentru țară.

Știri mărunte.

— Cunoscutul club «Saskör» din cartierul al IV al cărui președinte ieste Polónyi Géza, a fost dizolvat astăzi de guvern. Știrea a produs vie emoțiune.

— Pisztóry Mór, despre care v-am raportat ieri, a ținut ieri un discurs la Cluj, prin care a reprobat și criticat pe Bánffy, din al cărui partid a eșit.

— «Tinerimea naționalistă ungurească» a întemeiat o ligă pentru boicotul industriei austriace.

— Bene István, fost deputat, a eșit din sânul partidului bánffist. Cine a mai rămas?

— Sulkovszky Dezső a fost numit comisar regesc pentru comitatele Zala și Somogy.

— Ancheta curiei de casație în afacerea mandatului fostului deputat Ioan Buteanu a fost casată, din cauza dizolvării camerei. Înalta curte de casație a condamnat la cheltueli pe petiționatori.

Comitetul diriguitor.

Acest comitet murise par'că, dar el nu vrea să moară. Deși guvernul îl dizolvase, el totuși s'a întrunit și a deliberat supt președinția contelui Andrássy. Acesta a dat citire actului de dizolvare al comitetului. Aceste a hotărît de-a nu lua în considerare dizolvarea lui. El motivează hotărîrea aceasta spunând că comitetul nu a făcut agitare și nu și-a asumat drepturi ce nu-i revin, nu a comis fapte punibile sau oprite. El a exprimat numai păreri politice și a dat numai niște drepturi înscrise în legc.

Nu-i adevărat, că el ațîțat poporul la împotrivire față cu poruncile statului. Dizolvarea lui este deci ilegală și un act tiranic. Comitetul va rămâne credincios datoriei sale de a apăra libertățile individuale și publice înscrise în lege.

Intr'adevăr dizolvarea comitetului a fost o greșală comisă de guvern. Părerea aceasta o spune și «Neue Freie Presse» de ieri, care de bună seamă nu poate fi acuzată de simpatii pentru coaliție. Căcă existența de drept a acestui comitet poate fi curmată de drept însă ea va exista mai departe pentru simplul motiv, că sfătuirea și deliberarea câtorva persoane nu se poate împiedeca, fiindcă oprirea lor atinge drepturile publice înscrise în lege.

Telegrame.

Deținerea lui Eötvös Bálint. Budapesta, 20 Martie. Fostul deputat kossuthist, Dr. Eötvös Bálint, fiul vestitului avocat și politician Eötvös Károly, care precum se știe a fost osândit la trei ani temniță pentru că înșelase pe o clientă a sa cu 97 mii cor., a fost azi noapte deținu. Cauza deținerii e, că Eötvös a persuadat pe un individ să stea de mărturie falsă în procesul său, în care s'a orânduit nouă desbatere.

Guvernul, Széll și coaliția.

Guvernului i-se poate pune notă bună la curajii: dizolvarea comitetului coaliției este prezentată în presa întreagă ca act de eroism.

Pentru că, scrie comitetul coaliționist:

«Oameni liberi s'au adunat și au discutat despre afaceri politice, iar părerile lor li-au comunicat prin ziare. Iată activitatea comitetului coaliției. Asta nu are guvernul drept s-o împedeca».

În această vreme, când numai drepturile naționalităților sunt nesocotite, fără îndoială că Fejérváry s'a arătat curajos și în politică suspendând și drepturile nației singure alcătuitoare.

Să citim însă ceea ce zice Széll, marele scamator politic al Ungurilor, despre dizolvarea comitetului coaliției.

El zice:

«Citesc în ziarele budapestane, că guvernul a hotărît dizolvarea comitetului diriguitor al coaliției. Pe baza cărui drept, nu știu. Dar adunarea asta este compusă din foști deputați și bărbați politici, cari se sfătuiu despre afacerile țării și nu numai că nu-și revendicau drepturi de ale puteri executive, dar nu-i nici măcar reuniune!»

Pe ce bază și cu ce drept?

Dar care guvern mai întreabă de asta? Comitetul național român s'a amestecat el oare în drepturile puterii executive? Indemnata țara să nu plătească dare și să nu dea cătane oștirii M. Sale? Nu. Și totuși a fost dizolvat. Atunci de ce n'a protestat marele mogul dela Rátót?

Și pe când era primministru, de ce n'a retras ordinațiunea lui Hieronymi?

«Ce poate fi deci dispoziția aceasta de cât manifestarea unei tendințe instinctive de apăsare, care în Ungaria vrea să oprime până și politizarea?»

Intocmai! De cât că nu lui Fejérváry îi revine meritul că a inaugurat acest sistem de «apăsare, care în Ungaria vrea să oprime până și politizarea», ci dacă e vorba să facem dreptate, apoi din meritul aceasta trebuie să-i facem parte și lui Széll, căci și sub domnia «dreptului, legii și adevărului» întocmai așa s'au nesocotit drepturile ca sub absolutizmul actual

De altfel dacă e așa de mare nedreptatea ce li se face celor din coaliție și atât de cu minte politica ce o face coaliția, de ce nu intră și Széll în aceasta cinstită companie?

Din România.

A. S. R. Principele Carol a azistat. Vineri după prânz la matineul dat de elevii liceului Lazăr, la teatrul național.

Telegrama de condolență a Camerii române în Camera franceză. Doumer a dat cetire telegramii de condolență a Camerii deputaților din România cu prilejul catastrofei din Courrières. D. Doumer trimis Camerii române expresiunea recunoștinței Camerii franceze.

A. S. R. Principele Ferdinand cu prilegiul ducerii sale la Berlin, unde a reprezentat Curțile Regală și Prințiară la ceremonia nunții de argint a M. Sale Împăratului Wilhelm și la căsătoria principelui Eitel-Frederic, a dus Principelui Moștenitor al Germaniei un frumos dar din partea M. S. Regelui.

Acest dar conzistă dintr'un superb serviciu de ceai în aur, pentru 12 persoane. Darul Maj. Sale, de o mare valoare artistică, a fost foarte admirat. Cu același prilej M. Sa Regele a conferit Marea Cruce a ordinului Steaua României, cu însemnele militare de pace, A. S. R. Principelui August Wilhelm de Prusia, A. S. R. Principelui Oscar de Prusia și A. S. R. Principelui Ioachim de Prusia.

Nou ministru plenipotențiar al României în Viena. «Konzervatorul» ziarul guvernului român scrie: Eri dl ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei în București, a înștiințat pe ministrul nostru al afacerilor streine, că a primit știre din Viena, că M. S. Franz Josef a binevoit a da agrementul său la numirea d. Al. Em. Lahovari ca reprezentant al M. S. Regelui Carol și al României la Viena.

Guvernul român a desemnat pe dl Al. M. Lahovari, ministru plenipotențiar la Constantinopol și pe dl C. Dissescu, profesor la facultatea de drept din București, fost ministru de justiție, ca delegați pentru a examina cu delegații imperiului otoman oare cari revendicări făcute de sușii otomani asupra unor imobile rurele situate în Dobrogea.

Delegații sunt însărcinați tot de o dată să înceapă și studierea unei convențiuni consulare.

Din străinătate.

Deschiderea Skupcinei. Skupcina s'a deschis în prezența tuturor membrilor opozițiunii, ceea ce denotă, că obstrucțiunea a încetat. Ministrul președinte D. Gruici a dezvoltat, programul guvernului și a declarat că va rămâne credincios programului cabinetului precedent. D. Gruici a relevat, că sunt lucrări importante de făcut cum sunt spre pildă încheierea tratatelor, de comerț și complectarea armamentului.

In expunerea sa dl Gruici demonstrează necesitatea de a se amână ședința Skupcinei până la 22 Aprilie când probabil vor fi terminate negocierile pentru încheierea de tratate de comerț.

NOUTĂȚI.

A R A D, 20 Martie 1906.

— **Regele Eduard în Cetinje.** Regele Eduard al Angliei va cerceta în luna viitoare pe principele Nichita al Muntenegrului. Se anunță, că în Cetinje se fac mari preparative pentru primirea regelui englez. Regele Eduard va da în yachtul său un prânz în onoarea principelui Nichita.

— **Principele Bulgariei la expoziția națională.** Din București se anunță, că principele Ferdinand al Bulgariei va visita probabil în luna Iulie expoziția din București.

— **Inmormântarea notarului public Petru Nemeș** din Brașov, precum scrie «G. Tr.» s'a făcut Sâmbătă după amiază între regretele generale ale publicului românesc și străin din Brașov. In biserica din cetate, protopopol Baiulescu a ținut un discurs funebru schițând viața reposatului și storcând lacrimi din ochii celor de față. Dela

biserica cosciugul a fost dus însoțit de lungul convoi în cimiterul din Groaveri, unde corpul neînsuflit al regretatului bărbat a fost așezat lângă rămășițele pământești ale soției sale.

— **Premiile Academiei române.** In sesiunea aceasta a Academiei se vor acorda 3 premii pentru opere publicate și 9 pentru lucrări cu subiecte date.

La premiul Năsturel de 4000 lei s'au prezentat 22 publicațiuni, între cari Octavian Goga: Poezii, Budapesta 1906. La premiul Statului Lazar de 5000 lei s'au prezentat 10 lucrări, între cari Dr. A. Chetianu: Bureții comuni. Blaj 1905; Dr. George Maior: Manual de agricultură rațională Vol. V. Ippologia sau Zootechnia specială a cailor, volum VI Creșterea, îngrășarea și utilizarea porcilor sau Zootechnia lor specială. Bucuraști 1905. La premiul Adamachi de 5000 lei (divizibil) s'au prezentat 40 publicațiuni, între cari Dr. V. Bologa: Studii pedagogice și discursuri, Sibiu 1905; Dr. Elie Cristea: Iconografia și întocmirile din internul bisericii răsăritene, Sibiu 1905; Maria Cunțan: Poezii, București 1905; Teodor V. Păcățianu: Cartea de aur vol. III 1905 și Timoteiu Popovici: Dicționar de muzică, Sibiu 1905. La premiul Hagi-Vasile de 5000 lei (despre comerțul român) s'au prezentat două lucrări. La premiul Alexandru Bodescu de 1500 lei (dimpună cu 1000 lei dăruți de dl Kainderu) cu subiectul: monografia economică statistică și socială a unei comune rurale românești de peste graniță, a intrat manuscriptul: monografia comunei Nicolinți din Bănai cu deviza: «Dela frați la frați».

— **Stipendii pentru industriași tineri.** Camera de comerț și industrie din Brașov face cunoscut, că ministrul de comerț r. u. acordă două stipendii de câte 1082 coroane la doi industriași tineri, din interesele fundațiunii Frideric Voigtländer «Maria Valeria».

Cu stipendiile acestea vor fi împărțiți acei industriași tineri sau calfe mai vechi, cari preluând industria tatălui lor o lucrează mai departe, sau sunt pregătiți de a o lua și cari sunt lipsiți de mijloace, sirguincioși și dibaci. Industria aceasta însă trebuie să cadă în categoria acelor, cari sunt legate de dovedirea priceperii meseriei. Stipendiile se dau în scopul perfecționării în meserie, ori pentru arangarea atelierului (lucrătoarei), resp. pentru provederea lui cu cele de lipsă, ori și drept capital de exploatare.

La acestea stipendii pot competi acei măestri sau calfe cu locuință stabilă în cercul camerei din Brașov (comit. Brașov, Târnava-mare, Sibiu și Făgăraș), cari s-au împlinit datorințele militare sau au scăpat de miliție și cari și-au lucrat meseria ca atari: calfele cel puțin 5 ani iar măestrii un an. Timpul petrecut la miliție nu poate fi luat în conziderare, ci numai timpul faptic de praxă petrecut în atelier.

Rugărilor adresate ministrului de comerț r. u. scrise în limba maghiară și instruate conform ordinațiunii ministeriale sunt a se înainta cel mai târziu până în 31 Martie n. c., camerei din Brașov.

Deslușiri amănunțite asupra condițiilor, compunerii rugării, documentelor de aceluș etc. — da biroul camerei.

Atragem și din parte-ne luarea aminte a celor interesați asupra acestor stipendii.

Sibiu, 10 Martie. n. 1906.

Comitetul «Reuniunii sodalilor români din comitatul Sibiu».

Victor Tordășianu,
prezident.

Stefan Duca,
notar.

— **Rezel în pregătire.** In Europa din norocire domnește pacea, de când s'a pus capăt războiului ruso-japonez. Dar în literatură nu s'a sfârșit încă nizuințele pentru război și pe hârtie deja se și discutase despre noul război dintre Germania și Franța și după un roman scris de un german, învingătoarea flotă germană a biruit puterea armată după mare a Angliei. Acum un scriitor italian amestecă și Austro-Ungaria în un atare război descriind luptele sângeroase și desperate dintre Italia și Austro-Ungaria. Autorul romanului, Antonio Quatrini e italian, prin urmare e lucrul firesc, ca Austro-Ungaria ori cât de vitejește s'ar purtă, totuși trebuie să piardă toate luptele.

După descrierea făcută de Antonio Quatrini, Austro-Ungaria pierde toate flotele, iar pe uscat e nimicită cu totul.

Aceste războaie însă din norocire sunt numai în pregătire — pe hârtie.

— **Universitar eliminat.** Ministrul de instrucție publică a eliminat din toate școlile superioare maghiare pentru totdeauna pe Iosif Groszman, student în drept. Eliminarea s'a făcut în urma sentinței aduse de conziliul universității, care a adevărit, că studentul în drept a falsificat indexul. De altfel acest tânăr de mare speranță e dat în judecată pentru nouă falsificări de cambii.

Iată un neo-maghiar care promite.

— **In sfârșit** putem găsi și în toate farmaciile din Ungaria un medicament fin, ca invenție modernă. Acest medicament e Scott-Emulsio ce e pregătit din cel mai fin oleu de știucă și nătronyphosphit. In ori ce morb, la care până acum oleul de știucă s'a putut folosi, Scott-Emulsio se poate întrebuiți cu rezultat mai mare. de oarece acesta se poate mistui ușor și n'are miros neplăcut.

— **Tusa nu e morb.** Adeseori se face aceasta observare. Dar ce eroare dăunătoare! E drept, sunt oameni, cari deși tușesc, totuși ajung la adânci bătrânețe. Dar adeseori se nasc grave morburi, numai în urma neglijării tusei, cum morbul de piept, deși acesta ușor s'ar putea încunjiură Tusa dar să nu o neglijăm nici odată, ci îndată ce simțim tusa, să folosim «Sirolin Roche» medicament foarte folositor, care înecă nu numai tusa, dar desvoaltă apetitul și întărește corpul. Se soate căpăta în toate farmaciile.

— **Împărăteasa Eugenia despre princesa Ena.** In ziarul «Giorno» din Neopolia, renumita scriitoare italiană, Matilde Serao, care tot odată e și colaboratoare internă la sus numitul ziar, publică conversația ce a avut-o cu ex-împărăteasa Eugenia. Văduva lui Napoleon III-lea își petrece iarna și primăvara în vila Cynos din Cap Martin. Scriitoarii i-a spus, că se bucură foarte la căsătoria finei sale cu regele Spaniei. Cu cincizeci ani mai nainte, ea, ca femeie spaniolă, l'ar fi batjocorit în față pe acela, care ar fi crezut lucru posibil, că regele Spaniei să ia în căsătorie vre-odată princesa engleză.

A spus apoi, că n'a avut nici o parte activă la căsătorie. Lucrul se întâmplase așa, că regele Spaniei, a făcut vizită la curtea regală din Anglia cu scopul, ca să ceară mâna princesei Connaught.

Planurile au fost însă zădărnice din împrejurarea, că cele două ființe interesate n'au fost în stare să-și câștige simpatia una pentru alia. Cu atât mai tare a fost fermecat tinărul rege de cătră princesa Ena Battenberg, care prin păru-i ei blond, fața-i rumenă, și trupul svelt, e înșasi veselia.

Serao a întrebat, apoi, că ce părere are despre căsătorie, Maria Cristina, mama regelui Alfonso.

— Văduva regină — zice împărăteasa Eugenia — își adoară copilul, se poate, că altele au fost planurile ei de căsătorie; dar știm cu siguranță, că îndată ce s'a convins despre hotărârea serioasă a copilului ei, ea s'a nizuit să delătore ori ce împediment. In doi lunie va fi nunta, în ciuda regelui care ar fi dorit, ca timpul fidanțării să nu fină numai o lună. Dar formalitățile nu i-au împlinit voia.

Oh!, dacă ți-aș putea spune măcar unul dintre acele interesante epizoade, cari s'au întâmplat cu părechea idilică. Regele Alfonso e pururea vesel, sprinten și îndrăgnet și pe lângă acestea are și o inimă bună. Mama princesei Ena, soacra viitoare a regelui, e femeie engleză în puterea cuvântului, — foarte rece, liniștită, și nu odată a fost surprinsă de unele declarații sau fapte prea îndrăgnete ale viitorului ei ginere.

— **DI Emil Isac** ne scrie: Un individ, al cărui nume până acum nu mi-a succedat a-l ști, pribegește în diferite orașe și sate și adună bani de abonament pentru volumul meu de poezii. Mă simt silit a declara că la asta nu am împuțernicit pe nimeni și dacă totuși s'ar află om, care în numele meu cutează să adune bani pentru scopurile sale, rog pe on. public ca pe asta să-l dea pe mâna poliției. Volumul meu «Flori de primăvară» va apărea abia peste 7-8 luni și nu se va putea cumpăra în abonament decât numai în librării ori direct dela mine.

— **Prinderea lui Hennig.** Despre prinderea lui Hennig, despre care scrisesem în zilele trecute, primim acum vești de totul interesante.

Poliția din Berlin l'a dus pe hoțul și ucigașul Hennig la medic, ca să se constateze, oare e bolnav sau numai simulează. Hoțul a fost înconjurat de nenumărați oficiali.

Hennig era vorbăreț și celor prezenți spusese următoarele:

— Câtă vreme m'au căutat, arătam o înfățișare foarte smerită, dar de ce să fiu așa acum, când nu mă mai caută, căci doară sunt în loc bun.

— Cum te afli de altfel? întrebă cineva de el.

— Acum foarte bine — răspunde Hennig n'am nici un năcaz.

— Nu simțеști nici o durere?

— De fel nu — răspunde.

Făcătorul de rele tot cu acest cinism a răspuns și la alte întrebări.

Cu ocaziunea ascultării din Stettin a lui Hennig i-a succedat să documenteze, că el n'a omorât pe *Zitzevitz* căci pe vremea aceea el se găsea în altă parte, dar a dat deslușiri referitoare la ucigașul adevărat. A spus apoi cum s'a întâmplat uciderea chelnerului Giernoth, pentru care a fost luat la goană. Spusese, că călătorise cu Giernoth și cu doi prieteni de ai lui spre Glienic, ce se află aproape de Patsdam. În pădure el și cei doi prieteni ai lui l'au constrâns pe Giernoth să le predea bilețul de depunere. După ce le-a dat el s'a dus, dar a dat poruncă celor doi prieteni să-l lege pe chelner de un arbore.

Probabil, că unul dintre ei, — l'a omorât, dar el e nevinovat în acel omor. Cu unul dintre acești doi prieteni, anume cu Francisc, s'a întâlnit odată în Berlin. Acesta i-a făcut ofertul să omoare pe un călător din clasa primă, dar ei nu s'a învoit. Probabil, că acest Francisc a omorât pe *Zitzevitz*. Ucigașul încearcă a nega toate păcatele, ce se atribuiau lui. Nici o părere de rău nu se vede în purtarea lui. Poliția din Berlin l'a pus sub mare pază nu cumva să-l scape de nou.

Foarte bine! Curia a înștiințat pe procurorul și tribunalul din Dobrița că procesul intentat celor cari au maltratat și bătut rău pe fostul fișpan Kovács, precum și orice proces pornit din incidentul venirii acoio a comisariului Naszády, se va pertracta la tribunalul din Oradea-Mare.

Directorul unui penitenciar împușcat din greșeală. Din Huși se scrie: Țigani I. Călin, I. Bogdan și V. Gh. Turcău, deținuți în arestul preventiv pentru furturi, au încercat Marți seara pe la orele 11 să evadeze. În acest scop au îndoit grățile de fier dela fereastră, prin ajutorul unei scânduri dela pat și făcând loc au sărit în curte. În timpul când voia să escaladeze zidul, pentru a evada, sentinela postală lângă zid i-a văzut și a dat alarmă. Intreaga gardă a venit imediat și a început urmărirea celor evadați. Directorul penitenciarului Alcu Ghîțescu, auzind șgomotul, veni tocmai în acel moment spre soldații, cari urmăreau pe evadați. În învălmășală și cum soldații trăgeau focuri, un glonte a lovit pe director în frunte, care a căzut mort pe loc.

Relieve istorice. Zilele acestea s'a vindut la Londra un scaun care a mobilat apartamentul lui Napoleon I pe când era închis la sf. Elena.

De sigur că tot la Londra a rămas acest obiect, pentru că Englezii sunt amatori pasionați de relicvii de ale marelui cuceritor, oferind pentru ele uneori sume fabuloase.

Astfel un ginere a lui Walter Scott a oferit 500 de lire, adică 12.500 de lei, pentru cele două locuri cu cari s'a semnat, în 1801, tratatul dela Amiens. Un altul a oferit 188 pentru o măsea care i s'a scos lui Napoleon la sf. Elena.

Dar Englezii mai au și alte relicvii dela oameni celebri.

Astfel peruca lui Kant a fost cumpărată cu 200 lei, a lui Sterne cu 500 lei, o măsea a lui Newton cu 17000 lei.

Recordul acestor colecțiuni îl ține însă un conte scoțian bogat care a oferit suma enormă de 565.000 lei pentru hainele cu cari era îmbrăcat Carol XII în bătălia dela Pultava.

Spaima satului. Pomigliano e un sat italian ale Vezuviului. Locuitorii satului și cei le săptămâni întregi sunt în mare agitați și neliniștiți, cauzată de un făcător de rele,

cu numele Amello Terracciano. E spaima întregului ținut. Ținărul e numai de douăzeci și șase de ani, foarte musculos, are o înfățișare elegantă. În etatea de cinsprezece ani a săvârșit primul omor, de atunci a făcut și alte fapte îngrozitoare, n'a fost prins însă niciodată, căci rătăci prin păduri sălbatice și locuri neumblate de ființă omească. Faptele lui groaznice au foarte întristat pe părinții săi, cari neștiind cum să-l mântue l-au înduplecat să meargă în America. În New-York n'a stat însă numai trei luni, ast toamnă iar s'a reîntors acasă. Cu câteva zile mai târziu după reîntoarcerea sa a avut conflict cu păzitorul de noapte. Acum a fost prins și osândit la șasesprezece luni închisoare, dar sentința a fost protestată. A avut apoi conflict cu tatăl său, asupra căreia a descărcat revolverul, dar paza lui Dumnezeu l-a mântuit de moarte.

În o seară a pândit, când se reîntoarse acasă lemnariul Auriemma Terraccias, asupra căreia a împușcat, grav rănindu-l în un umăr. Astfel a voit să se răzbune, asupra lui Auriemma, fiindcă acesta i-a înșelat sora.

Așa a făcut și cu un alt ținăr cu numele Cantona, pe care l-a împușcat în picior. În o seară se întâlnise cu Zulferino Giovanni Terracciam, măsar. Pe acesta a voit să-l înduplece, ca să se întovărășiască cu el și să-i ajute în executarea planurilor lui de răzbunare. Zulferino nu s'a învoit, ce apoi într'atât l'a iritat pe Terracciano, încât a scos revolverul și-a împușcat de două ori asupra măsariului. Aceasta însă nu i-a fost de ajuns; a luat pușca și a slobozit un glont asupra lui. Dar Zulferino n'a murit. Terracciano cuprins de o nebunie a umplut revolverul de nou și de șase ori a împușcat asupra lui Zulferino, dar văzând că nici acum n'a murit: cu patul puștii i-a crepat capul. Poliția văzând atâtea bestialități, caută în toate părțile să pună mâna pe el, cu atât mai ales, că se pregătește să omoare pe medicul cercual, și pe apotecar, deoarece aceștia au luat în îngrijire pe cei răniți.

O demonstrație. În numărul său de Sâmbătă Bud. H. reproducea din «Adevărul» și numea acest ziar «independent și cu mare trecere».

În numărul de Duminică cunoscutul Jancsó Benedek scria apoi că regele Carol nu e popular în țară.

În acelaș număr însă, ceva mai îndărăt, între cronici, publică o telegramă din București în care se arată cum capitala indignată de articoli antidinastici ai Adevărului a făcut la palatul regal o manifestație grandioasă, acimând pe regele, iar după aceea mii de inși s'au dus la redacția «Adevărului» și i-au spart ferestrele, și peste tot s'a făcut o demonstrație grozavă în contra ziarului antidinastic.

Bilanțul vieții. Un ziarist american, având curiozitatea să facă bilanțul unei vieți omești, a găsit că viața mijlocie a unui om în vârstă de 50 de ani se rezumă în 6.500 zile lucru, 6.500 zile de somn, 4.000 zile de distracții și 500 zile de boală. În acest timp a stat de 36.000 de ori la masă și a consumat 6.000 chilograme de carne, 1.500 de pește, ouă și legume și a înghițit 32.000 litruri diferite lichide.

După cum se vede, zilele pierdute și cele dela doică nu sunt socotite. Cât despre umbrel, el ar reprezenta 200.000 kilometri străbătuți în acest timp.

— **Schveffer și Vörös**, florari în Arad, palatul minorităților. Efectuează pe lângă prețurile cele mai moderate cununi, buchete și alte împodobiri de flori. Planuri pentru parchetare fac gratuit.

— **Beția duce la păcat și mizerie.** Atragem atenția asupra anunțului „Am fost bețiv” al spăteriei lui Frankl Antal din Seghedin.

— **Magazin de stofă de fabrică, Lechner și Fleischer, Pécs.** În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3'30—4'40—6'60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuroși p r o b e. *Lechner și Fleischer*, Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **S-a deschis prăvălia de coloniale a lui Rudolf Baumann Arad, Piața Tököly** în colțul străzii Lázár Vilmos. Un isvor bun de cumpărare recunoscut pentru fructele proaspete de tot felul, apoi vin, tea și rum.

Cerând sprijinul marelui publ. rămân cu deosebită stimă: *Baumann Rudolf*.

Concert, petreceri.

Concertul-Gadovsky. Publicul, iubitor de muzică din Arad, a avut Duminică după amiază un bun prilej. Artistul de renume «*Leopold Godowski*» a concertat adecă la noi, în obișnuita sală mare dela «Crucea albă».

Drept spunând-o, programul a fost unul din cele mai bogate, dacă nu cauți numărul, ci forța piezelor alese de artist. Am avut adecă a asculta pur pieze clasice, din cele mai alese ale magistrilor de pian. Și în aceeași vreme, față cu programul ales, pareă un contrast modestia în întreaga înfățișarea artistului. D'aci — credem — a provenit rețela, cu care acesta a fost primit dela început de către publicul, pe care, mai apoi, l-a cucerit, răpit cu sine și pentru sine.

Și altfel nu putea nici fi, din momentul în care s'a degajat de rol cu atâtea sentiment și precizie respătită mereu cu aplauze progresive.

Așa, ca să nu ne estindem amănunțit la întregul program, cel puțin mie unuia și altor români mult ni-a plăcut cunoscutul Rondo în G-dur de *Beethoven*, ca punct al doilea din program, pe care l-a cântat drăguț.

Imediat ni-a transportat apoi în sferile de artă și sentiment ale muzicii dela finea veacului XVII și a primei jumătăți a celui următor. În total ni-a ales din acest period trei pieze: *Rameau*. — *Tambura, Dandreu* — *Le Caquet* și din *Loeilly* — *Gigue*. Drept semn al plăcerii, publicul l-a respătit cu prelungi aplauze repețite în fiecare rând pentru prestațiunile grele dar sigure și cu mult sentiment și dibăcie.

Ni-a trecut apoi de la marele magistru *Schumann* până la *Chopin* cel neîntrecut. Aici a ajuns la culme — și cu toată dreptatea — meritul dragostea publicului. Dela acel autor a executat 8 pieze iar dela *Henselt* un cântec — admirabil — de leagăn: apoi studii de *Blumenfeld* și două pieze dela *Liszt*.

Dacă în toate aceste pieze, artistului i-a succedat a escela prin o interpretare adevărată artistică, apoi, în deosebi în «studii» de *Blumenfeld*, executat cu singură mână stângă, s'a dovedit a avea și o tehnică perfectă.

N'avem interes pentru artistul, pe care nu l-am mai văzut până aci; avem însă admirație pentru arta și prestațiunile dânsului, cu cari ni-a înviorat inima în curs de 2 și jumătate oare.

Și nu numai atât: Pentru că să nu-l uităm, cași când ar fi ținut cont în special și de noi, ni-a cântat — ca ultim punct în program — «proprie prelucrare, ce a dat-o artistul însuși valsului prea cunoscut al nostru «Valurile Dunării».

Să fie bine venit între noi, și altă dată!

g. G. g.

Economie.

Adunarea generală a institutului Murășanul.

Radna, 19 Martie 1905.

Duminică s'a ținut adunarea generală a institutului «Murășanul» în localitatea institutului.

Adunarea a fost prezidată de *Mihai Veliciu* președintele institutului, care a numit cu concesiunea adunării, de notari pe Dr. *Vasile Avramescu* și *Grigore Micula* contabilul institutului, de bărbați de încredere pe *Paul Șerb* și *Nicolae Mili*, de scrutatori pe *Sava Raicu*, și *Dionisie Popovici*.

Se cetesc rapoartele și se primesc dându-se absolutoriu direcțiunii.

Cu privire la distribuirea profitului curat de 15,159.20 se primește propunerea direcțiunii și se fixează dividendă pro 1905 cu 7%.

Nouă compactorie de lux!

Cu onoare aduc la cunoștința onoratului public că, am deschis în Arad (palatul Minorităților) o admirabilă

compactorie de lux și cărți comerciale

unde se pregătesc tot felul de legături fine și durabile, paspartouri, cartele familiare, colecții de chipuri, cassette, etc. în piele, plūs sau mătasă, în ori-ce formă și pe lângă prețuri convenabile.

În lucrurile tehnice mă pricep foarte bine, și mă angajez să pregătesc schițarea de planuri punctual și în mod practic.

Cu deosebită stimă: **Mayerhoffer Adolf**, Compactor, în Arad (Palatul Minorităților).

Se primesc îndată o fată și un băiat la învățătură.

Am onoare a încunoștința pe onor. public, că

în curtea fabricii de spirt „Mittelmann“
din Béla-tér 1. am deschis un magazin pentru

lemn de foc

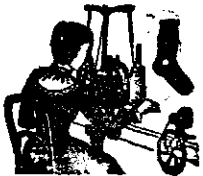
unde se pot căpața:

blăni de fag de I-a clasă || blăni de fag de II-a clasă
, stejar , I-a , || , stejar , II-a ,

le asemenea și grinzi. = Se poate livra și cu vagoanele.

Braun Ede.

5 Cor. și . mai
..mult..
pe . zi!

Societatea de cioraperie de casă.

Se caută persoane de ambele sexe, la mașina noastră. Lucru simplu și iute, — pentru întreg anul acasă. Nu se cere nici o cunoștință de mai înainte. Depărtarea nu are a face. Lucrul îl cumpărăm noi.

Societatea de mașini pentru cioraperie pentru lucrat acasă.

THOS. H. WHITTICK & Co.,

Budapest, IV. Havas-ateza 3-365.

PRAG, Petersplatz 7,-365.

Strămutare de prăvălie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimaților mei cumpărători că prăvălia mea de pe strada Deák Ferencz nr. 36 — Arad am strămutat-o pe strada Deák Ferencz nr. 7,

unde de altfel având prăvălie, în garnitură de salon, salon bărbătesc, cele trebuincioase pentru un prânzător modern, dela prețul cel mai ieftin până la cel mai scump, și la dorință efectuesc în modul cel mai prompt. Vă rog, ca bunăvoința de până acum să o păstrați și pe viitor. Cu deosebită stimă

VARGA JÁNOS

TAPESIER

A R A D, strada Deák Ferencz nr. 7.

— Magazin de jaluzii cu automat. —

Ultoi de vii soiuri curate

ultoi cu rădăcină din cele mai bune
X soiuri pentru vin și delicatose X

recomandă spre cumpărare

Domeniul Hámory

pe lângă bani gata. Preoții și învățătorii primesc cu preț scăzut de 5%.

Detalii se pot afla în Arad, strada Deák Ferencz nr. 3.

Telefon 229.

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în

Arad. — strada lemnului (Fa-utcza) — No. 1.

o fabrică de mașini agronomice

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o Austro-ungaria, Germania și America o o

mă aflu în plăcuta poziție a produce și servi pe onoratul public

o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o

din material de prima clasă și pe lângă pre-

o—o—o țurile cele mai avantajoase. o—o—o

În special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, sfărâmătoare de encuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Șeltană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țiglarii miei și mari, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinăriilor sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrol, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparaturi de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit

o—o—o—o—o—o și prompt. o—o—o—o—o—o

Hotel „Leul de aur“

Timișoara —
— Josefstadt.

Îmi iau voe a aduce la cunoștința onor. public și a mușterilor, că am preluat

Hotelul la „Leul de aur“

și îl voi conduce de azi înainte în propria regie. Îmi voi da silința ca prin cămin și pivniță excelentă precum și prin serviciu prompt, să mulțumesc mușterilor mei și să măresc bunul renume din trecut al hotelului. — Rugând pentru binevoitorul sprijin, sunt

cu distincție
stimă: ... **Theofil Gross**, hotelier.

„MEHADIA“

cassă de păstrare, societate pe acții în Mehadia.

Activa.

CONTUL BILANȚULUI.

Pasiva.

	Cor.	f.		Cor.	f.
Cassa	2128	80	Capital de acții	60000	—
Cambii 1718 buc.	268764	90	Fondul de rezervă	862	73
dintre aceste în tab. 33 b. C. 12,960—			Capital de fondare	39	30
Mobilar	1022	42	Depuneri spre fructificare	35566	39
Hărtii de valcare	2000	—	Reescompt	168611	—
Cassa de păstrare postală	844	33	Creditori	91	44
Interese de reescompt anticipate	1153	—	Interese anticipate pro 1906	2978	—
			Profit curat	7764	59
	275913	45		275913	45

Perderi.

CONTUL PROFITULUI ȘI AL PERDERILOR.

Profit.

	Cor.	f.		Cor.	f.
Interese la depuneri: capitalisate Cor. 907-98 ridicate » 593-84	1501	82	Interese de escompt	24881	84
Contribuție după interesele la depuneri	150	14	Provisiune	21	31
Contribuție directă și comunală	1200	—			
Spese	1291	94			
Salare	3376	58			
Interese de reescompt	8301	54			
Chirie	400	—			
Amortisare din mobiliar	53	81			
Dotarea pentru fondul de rezervă	862	73			
Profit curat	7764	59			
	24903	15		24903	15

Ienakie Kitticsan m. p.
cassar.

Mehadia, la 31 Decembrie 1905.

Martin Cincheza m. p.
contabil.

Ioan Popoviciu m. p.
director executiv.

Géza Péczely m. p.
președinte.

DIRECȚIUNEA:

George Tatucu m. p.

Constantin Burdia m. p.
Cavaler al ordinului Francisc Iosif, Președintele
Comunității de avere.

Carl Schwab m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat contul prezent al bilanțului, precum și cel al profitului și al perderilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am găsit cu acelea în consonanță și exacte.

Ioan Toader m. p. Ioan Grozavescu m. p. Patriciu Drăgălina m. m. Eduard Bastius m. p. Nicolae Spătariu m. p.

Inpărțirea profitului curat de Cor. 7,764.59

6% dividendă	Cor. 3,600—
Remunerațiuni:	
12% direcțiunei	» 931.75
10% comitetului	» 776.45
3% » de reviziune	» 232.93
Pentru supradotaria fondului de rezervă	» 2,223.46
	Cor. 7,764.59

Ienakie Kitticsan m. p.
cassar.

Ioan Popoviciu m. p.
director executiv.

Martin Cincheza m. p.
contabil.